

Kertomus Kotikielen Seuran 138. toimintavuodesta

Seura on perustettu vuonna 1876. Sen tehtävänä on edistää suomen kielen tutkimusta, tuntemusta ja käyttöä. Tällä hetkellä keskeisimpiä toimintamuotoja ovat aikakauslehti *Virittäjän* julkaiseminen sekä kokousten ja symposiumien järjestäminen. Lisäksi Seura myöntää vuosittain rahastoistaan apurahoja ja palkintoja.

Sadantenakolmantenakymmenentenäkahdeksantena toimintavuotenaan Kotikielen Seura on kokoontunut viisi kertaa. Kokouksissa on käynyt keskimäärin 46 henkeä.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2013 Seuran esimies, professori Tiina Onikki-Rantajääskö piti esitelmän ”Talokoistaminen ennen ja nyt”. Esitelmä oli laadittu yhteistyössä toisen varaesimiehen Toni Suutarin kanssa.

Huhtikuun 5. päivänä järjestettiin teemapäivä ”Kääntäminen ja kielen rakenteet”. Esimies Tiina Onikki-Rantajääskö avasi teemapäivän, professori Outi Paloposki ja dosentti Taru Nordlund esitelmöivät aiheesta ”Tusinakäännöksiä ja sujuvia suomennoksia: Tietokirjallisuuden suomennokset 1800-luvun lopulla aikalaiskritiikkien valossa”, dosentti Anne Mäntynen aiheesta ”Suomentaminen kieltä ja kielen rakennetta muokkaavana ja ohjailevana toimintana”, dosentti Leena Kolehmainen aiheesta ”Kontaktivaikutusta kääntämisen välityksellä”, lehtori Leena Immonen aiheesta ”Johdettava ilmaus ja kuvatila: Puoli yhdeksän uutiset multisemioottisessa tarkastelussa” ja kääntäjä Kaijamari Sivill aiheesta ”Suomentajan työpöydältä”. Dosentti Pirjo Hiidenmaa johdatteli paneeliin ja yleisökeskusteluun. Panelisteina olivat kääntäjät Sampsa Peltonen, Tiina Arppe ja Stefan Moster sekä professori Outi Paloposki. Kommenttipuheenvuoron esitti toimituspäällikkö Urpu Strellman.

Syyskuun 26. päivänä maisteri Tiina Arpiainen esitelmöi aiheesta ”*Sen Inhimisen* vai *Inhimisen*? NP:n tarkenteet Agri-colan *Uudessa testamentissa*” ja maisteri Marika Karhunpesä aiheesta ”Naisiin ja miehiin viittaaminen Helsingin Sanomien urheilu-uutisten otsikoissa vuosina 1950–2010”.

Marraskuun 21. päivänä tohtori Minna Jaakola esitelmöi aiheesta ”Varmuuden semantiikkaa – *tietysti*”.

Marraskuun 25. päivänä järjestettiin Jaakko Juteini -seuran, Kotikielen Seuran ja Kotimaisten kielten keskuksen keskustelutilaisuus ”Suomiko tieteen kieli?”. Professori Pirkko Nuolijärvi avasi keskustelutilaisuuden. Suomentaja Kimmo Pietiläinen puhui aiheesta ”Miksi suomen kielen arvostus vähenee oppineisuuden lisääntyessä?”, dekaani Anna Mauranen aiheesta ”Tieteen kansalliset ja kansainväliset kielet”, professori Pertti Haaparanta aiheesta ”Talouskeskustelun mieli ja kieli” ja Kotikielen Seuran esimies Tiina Onikki-Rantajääskö aiheesta ”Toiminnan paikat – Julkaisufoorumi ja Tieteen termipankki”. Keskustelun jälkeen päätösanat sanoi Jaakko Juteini -seuran puheenjohtaja, filosofi Eero Ojanen.

Seuran esimiehenä on toiminut professori Tiina Onikki-Rantajääskö, ensimmäisenä varaesimiehenä tohtori Mari Siirainen, toisena varaesimiehenä maisteri Toni Suutari, sihteerinä maisteri Riitta Juvonen, varasihteerinä kandidaatti Laura Niemi, rahastonhoitajana maisteri Markus Hamunen sekä muina johtokunnan jäseninä dosentti Terhi Ainiala, professori Ritva Laury ja maisteri Mikko T. Virtanen. Toiminnantarkastajina ovat olleet varatuomari Annakaisa Pohjola ja toimitusjohtaja Karri Haaparinne sekä varatoiminnantarkastajina professori Helena Kangasharju ja tohtori Ritva Pallas-

kallio. Kirjanpidosta on vastannut Pretax Oy.

Seuran johtokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana 22. huhtikuuta, 29. elokuuta, 9., 17. ja 26. syyskuuta 2013 sekä 14. tammikuuta, 7. ja 27. helmikuuta 2014 eli yhteensä kahdeksan kertaa.

Seurassa oli vuoden 2013 lopussa neljä kunniajäsentä ja 586 jäsenmaksunsa maksanutta vuosijäsentä, joista 326 oli täysjäseniä ja 260 opiskelijajäseniä.

Seuraa on edustanut Tieteellisten seuran valtuuskunnan syyskokouksessa esimies Tiina Onikki-Rantajääskö. Suomen tiedekustantajien liiton vuosikokouksessa Seuraa on edustanut Virittäjän päätoimitaja Anne Mäntynen.

August Ahlqvistin, Yrjö Wichmannin, Kai Donnerin ja Artturi Kanniston rahastojen yhteinen lautakunta, johon ovat kuuluneet Suomalais-Ugrilaisen Seuran edustajina professori Riho Grünthal, professori Sirkka Saarinen ja asemansa puolesta Suomalais-Ugrilaisen Seuran esimies professori Ulla-Maija Forsberg sekä Kotikielen Seuran edustajina esimies Tiina Onikki-Rantajääskö ja tohtori Mari Siironen, on päättänyt kokouksessaan 24. tammikuuta 2014 antaa rahastojen vuoden 2013 tuotosta viisi 2 000 euron palkintoa: Mari Hongolle väitöskirjasta *Alakoulukäisten leksikaalinen tieto ja taito: Toisen sukupolven suomi ja S1-verrokki*, Anni Jääskeläiselle väitöskirjasta *Todisteena äänen kuva: Suomen kielen imitatiivikonstruktiot*, Pirjo Mikkoselle väitöskirjasta *Otti oikean sukunimen: Vuosina 1850–1921 otettujen sukunimien taustat*, Ritva Pallaskalliolle väitöskirjasta *Kertova tempus: Finiittiverbin aikamuodon valinta suomenkielisissä katastrofiuutisteksteissä 1860–2004* ja Marianne Spoelmanille väitöskirjasta *Prior linguistic knowledge matters: The use of the partitive case in Finnish learner language*.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2013 julistettiin haettavaksi Sanakirjasäätiön rahastosta 2 000 euron apuraha suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Kokouk-

sessaan 22. huhtikuuta 2013 rahaston lautakunta, jonka muodostaa Kotikielen Seuran johtokunta, päätti jakaa jaettavissa olleesta, haettavaksi ilmoitetusta 2 000 euron summasta maisteri Jonna Söderenalle 1 000 euron apurahan väitöstutkimukseen, kandidaatti Ilja Moshnikoville 500 euroa pro gradu -tutkielman tekoon ja filosofian kandidaatti Maria Sarhemaalle 500 euroa konferenssimatkan kustannuksiin ja tieteellisen artikkelin kirjoittamiseen.

Kokouksessaan 7. helmikuuta 2014 Sanakirjasäätiön rahaston lautakunta on päättänyt jakaa vuoden 2013 jaettavissa olevasta tuotosta ja viime vuonna tehdystä varauksesta, jotka ovat yhteensä 2 723,97 euroa, 2 700 euroa apurahoina suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Apuraha julistetaan haettavaksi Kotikielen Seuran vuosikokouksessa ja päätös ilmoitetaan 9. toukokuuta 2014. Apuraha voidaan jakaa usean hakijan kesken. Loput tuotosta varataan myöhempää käyttöä varten.

Kokouksessaan 7. helmikuuta 2014 E. A. Saarimaan rahaston lautakunta, jonka muodostaa Kotikielen Seuran johtokunta, on päättänyt myöntää vuoden 2013 jaettavissa olevasta tuotosta ja viime vuonna tehdystä varauksesta, jotka ovat yhteensä 2 078,57 euroa, viisi 400 euron palkintoa: Emmi Hynöselle artikkelista ”Essiivisijaisten tilanilmausten leksikaalistumisjatkumo” (Virittäjä 117, 551–579), Teppo Jakoselle artikkelista ”S2-oppijat opiskirjatekstin lukijoina” (teoksessa Anneli Kauppinen (toim.) *Oppimistilanteita ja vuorovaikutusta*, s. 44–80), Kersten Lehis-metsille artikkelista ”Yli, läpi ja kautta: Suomen grammirakenteiden voimadynamiikkaa” (Virittäjä 117, s. 346–371), Maija Sartjärvelle artikkelista ”Kahden etunimityypin yleistymisen ja suosionvaihtelu” (Virittäjä 117, s. 44–69) ja Jenni Viinikalle artikkelista ”Dramaattinen preesens ja kuolintodistuksen tapahtumatietojen kieli” (*Duodecim* 129, s. 2303–9). Jäännös varattiin jaettavaksi myöhemmin. Kotikielen Seuran johtokunnan jäsen Terhi Ainiala

ei osallistunut Maija Sartjärven artikkelia koskevaan keskusteluun.

Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies Tiina Onikki-Rantajääskö, professori Riho Grünthal ja maisteri Riitta Juvonen, on päättänyt kokouksessaan 25. helmikuuta 2014 antaa jaettavissa olevasta 2 139,91 euron tuotosta ja edellisvuoden varauksesta Helsingin ja Tarton yliopiston viron ja suomen kielen opiskelijoiden asioimistulkkauskurssiin 1 000 euron apurahan ja Helsingin yliopiston viron kielen ja kulttuurin opettajien ja opiskelijoiden opintoretkeen Tallinaan 1 000 euron apurahan. Loput tuotosta varattiin myöhempää käyttöä varten.

Hesteon koululaiskielirahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies Tiina Onikki-Rantajääskö, Hesteon hallituksen jäsen Leena Paatero, maisteri Markus Hamunen ja maisteri Riitta Juvonen, on kokouksessaan 25. lokakuuta 2013 päättänyt, että Hesteon koululaiskielirahaston jaettavista varoista (719,05 euroa) jaetaan 700 euroa seuraavasti: 200 euroa Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun verkkolehti Vinkin oppilastoimittajien työn tukemiseen ja 500 euroa Stadin Slangi ry:n ja Kotimaisten kielten keskuksen järjestämän slangisanaston keruutyön tukemiseen Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulussa. Summa osoitetaan keruutyön palkintoihin siten, että palkitaan sekä ansioituneita ryhmiä tai luokkia että yksittäisiä kerääjiä esimerkiksi seuraavasti: ryhmien palkitsemiseen 300 euroa ja yksittäisten kerääjien palkitsemiseen jaettavaksi 200 euroa.

Kokouksessaan 14. helmikuuta 2014 Hesteon koululaiskielirahaston lautakunta on päättänyt, että Hesteon koululaiskielirahaston vuoden 2013 tuotto 121,94 euroa varataan myöhempää käyttöä varten.

Kuluneena toimintavuonna Seura on perinteiseen tapaan onnitellut ansioituneita jäseniään heidän merkkipäivinänsä sekä ottanut osaa poismenneiden jäsenten omaisten suruun.

Aikakauslehti Virittäjä ilmestyi vuonna 2013 neljänä viikkona, joissa oli yhteensä 632 sivua. Tilaajia oli vuoden 2013 lopussa 766. Päätoimittajana on toiminut dosentti Anne Mäntynen. Toimitussihteerinä on työskennellyt kandidaatti Armi Sinerkari. Kirjallisuusosastosta on vastannut tohtori Maria Kela ja verkkosivuista maisteri Toni Suutari. Virittäjän taloutta ja tilauksia on hoitanut tohtori Aino Koivisto.

Aikakauslehti Virittäjän toimitusneuvosto on kokoontunut 1. maaliskuuta 2013. Toimitusneuvoston puheenjohtajana on toiminut Seuran esimies, professori Tiina Onikki-Rantajääskö. Muina jäseninä ovat toimineet professori Arto Anttila, professori Hannele Dufva, tohtori Outi Duvalon, professori Tuomas Huumo, tohtori Minna Jaakola, professori Jarmo Jantunen, tohtori Kaija Kuiri, professori Johanna Laakso, professori Jarmo Lainio, professori Lea Laitinen, tohtori Kaija Mallat, professori Matti Miestamo, dosentti Taru Nordlund, dosentti Richard Ogden, professori Renate Pajusalu, professori Marko Pantermöller, tohtori Helka Riionheimo, professori Marja-Leena Sorjonen, dosentti Minna Suni ja tohtori Ulla Tiililä.

Seuran pitkäaikaisten sijoitusten arvoksi on vuoden 2013 tilinpäätökseen merkitty 137 454,70 euroa. Seuran ja Virittäjän pankkitalletusten määrä on ollut tilikauden päättyessä 28 218,24 euroa. Näistä varoista, yhteensä 165 672,94 euroa, kuului Virittäjälle 15 793,75 euroa ja Seuralle ja sen hallinnoimille rahastoille 149 879,19 euroa. Pitkäaikaiset sijoitukset jakautuvat Seuralle ja rahastoille seuraavasti: Kotikielen Seura 3,9 %, Sanakirjasäätiö 36,1 %, Lauri Kettusen rahasto 31,8 %, E. A. Saarimaan rahasto 26,6 % ja Hesteon koululaiskielirahasto 1,6 %. Taseeseen on merkitty myös muita eriä. Vuoden 2013 taseessa vastaavaa ja vastattavaa on kumpaakin 168 586,09 euroa.

Virittäjän tuotot olivat vuonna 2013 ilman avustuksia yhteensä 23 063,63 euroa. Nämä tulot ovat kertyneet tilausmaksuista (22 878,10 euroa) ja korkotuotoista (185,53

euroa). Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan myöntämä julkaisuavustus oli 18 000 euroa. Näiden lisäksi tilikaudelle 2013 kohdistui Koneen Säätiön 2011 myöntämä tukea OJS-siirtymään 223,80 euroa. Yhteensä Virittäjän tulot olivat 41 287,43 euroa. Menoja kertyi 43 856,66 euroa. Suurimmat kulut aiheutuivat painatuksesta ja postituksesta (15 071,13 euroa) sekä palkoista ja palkkioista (sosiaalikuluneen 24 472,09 euroa). Virittäjän tulos vuodelta 2013 on siis 2 569,23 euroa alijäämäinen.

Seuran tuotot koostuivat pääosin jäsenmaksuista, jotka olivat 2 760 euroa.

Seuran kulut olivat 2 525,09 euroa, ja ne koostuivat pääosin jäsenkokousten järjestämisestä ja kirjanpidosta. Kotikielen Seuran ja Virittäjän vuoden 2013 yhteinen tilinpäätös osoittaa tuottoja 53 022,37 euroa ja kuluja 54 853,27 euroa, joten alijäämäksi muodostuu 1 830,90 euroa.

Helsingissä 27. helmikuuta 2014

RIITTA JUVONEN
Kotikielen Seuran sihteeri
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Setälän 150-vuotisjuhlaseminaari 3. maaliskuuta 2014

E. N. Setälän 150-vuotisjuhlaseminaari pidettiin 3. maaliskuuta 2014 Helsingin yliopiston pienessä juhlasalissa. Seminaarin järjestivät Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos sekä Kotikielen Seura ja Suomalais-Ugrilainen Seura. Julkaisemme tässä Virittäjässä kaikki juhlaseminaarissa pidetyt esitelmät sekä lisäksi Toni Suutarin kirjoituksen, jossa hän esittelee E. N. Setälää arkistojen aarteiden valossa.

E. N. Setälä kentällä ja kateederilla

E. N. Setälän 150-vuotisseminaaria varten kokoamani audiovisuaalinen esitys ”E. N. Setälä kentällä ja kateederilla” havainnollistaa muutamain välähdyksin sitä, miten Setälä näkyy ja kuuluu arkistoissa erityisesti opettajana ja tieteellisen työn tekijänä.¹

Kotimaisten kielten keskuksen Suomen kielen nauhoitearkiston kokoelmissa on kuultavissa Setälän puhetta, hänen

kielenoppaidensa kertomuksia sekä sukulaisten, oppilaiden ja kollegoiden muisteluksia.

Suomeen tullut saksalainen retkikunta tallensi vuonna 1923 levyllä E. N. Setälän jossakin aiemmassa tilaisuudessa ylioppilaille pitämän puheen.² Setälän mahtipontista retoriikkaa kuvittavat kreikkalainen mytologia ja isänmaan puolesta uhrautu-

1. E. N. Setälä kentällä ja kateederilla -filmi on vapaasti katseltavissa ja yleisölle näytettävissä verkosta suoratoistona (http://scripta.kotus.fi/kotuksen_filmit/Setala_kentalla_ ja_kateederilla.wmv).

2. E. N. Setälän puheen sisältävä 4.10.1923 äänitetty levy kuuluu Suomen kielen nauhoitearkiston kokoelmiin, mutta puhe on kuunneltavissa myös Yleisradion Elävässä arkistossa (http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/e_n_setala__kielieteilija_ ja_valtiomies_54726.html).